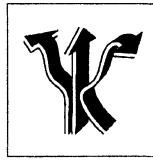

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ”
(для бакалаврів)

Київ 2018

Підготовлено кандидатом економічних наук, професором кафедри управління персоналом та економіки праці Калиною А. В.; кандидатом економічних наук, професором кафедри управління персоналом та економіки праці Дорошенко Л.С.

Затверджено на засіданні кафедри управління персоналом та економіки праці (протокол №3 від «22» жовтня 2018 р.)

Схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту менеджменту, економіки та фінансів ПрАТ «ВНЗ «МАУП» (протокол № 9 від 22 жовтня 2018р.)

Калина А. В., Дорошенко Л.С. Навчальна програма дисципліни «Міжнародний ринок праці» (для бакалаврів»). – К. : МАУП, 2018. – 43 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни «Міжнародний ринок праці», вказівки до виконання контрольної роботи, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

Приватне акціонерне товариство
«Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна академія управління
персоналом» (МАУП), 2018.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Процес підвищення міжнародної мобільності та масштабності світових потоків робочої сили зумовлюється нерівномірністю соціально-економічного розвитку окремих регіонів і країн світу періодичними кризовими подіями, які провокують макроекономічні та глобальні дисбаланси. Комплекс міжнародних і внутрішньонаціональних чинників сприяв прискореній еволюції, інтенсифікації процесів міжнародного руху робочої сили, формуванню в багатьох країнах світу нової економічної моделі, ознакою якої є залучення на національну територію якомога більшої кількості кваліфікованих кадрів, носіїв інформації та передових технологій з метою підвищення ефективності соціально-економічного розвитку та зростання капіталізації в інформаційно-знаннєвій формі.

Активний розвиток міжнародних ринків праці є чинником процесів глобалізації, наростання взаємопов'язаності й відкритості національних економік, інтернаціоналізації капіталу та виробництва. Тому вивчення проблематики тенденцій зайнятості та розвитку міжнародних ринків праці є досить актуальним.

Метою вивчення дисципліни "Міжнародний ринок праці" є ознайомлення з процесами, що відбуваються на міжнародному ринку праці, для більш глибокого пізнання, розуміння ролі своєї країни у світовій економіці.

Завдання дисципліни — забезпечити глибоке розуміння студентами закономірностей функціонування і розвитку міжнародного ринку праці.

Головними завданнями курсу є:

- засвоєння студентами знань про теоретичні положення ринку праці та оволодіння вміннями і навичками застосовувати ці знання в практиці регулювання механізмів ринку праці на рівні підприємства, галузі та народного господарства та міжнародного ринку праці;

- вироблення у студентів здібностей до науково-дослідницької діяльності, самостійності та відповідальності.

За підсумками вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні **знати:**

- умови виникнення та ефективного функціонування сучасного міжнародного ринку праці;
- елементи та види кон'юнктури міжнародного ринку праці;
- механізм саморегулювання, механізм функціонування сучасного ринку праці, функції ринку праці;
- поняття, види та форми зайнятості робочої сили на ринку праці;
- концепції повної та глобальної, примусової та добровільної зайнятості.
- закон України “Про зайнятість населення”, його засади, зміст, структура і основні розділи;
- нормативні положення, які забезпечують гарантії зайнятості (про державну службу зайнятості, державний фонд зайнятості, організацію оплачуваних громадських робіт, про порядок реєстрації безробітних громадян і виплату допомоги по безробіттю);
- гнучкі форми зайнятості на ринку праці: зайнятість з нестандартними режимами робочого часу, нестандартними робочими місцями та організацією праці, нестандартними організаційними формами;
- основні конвенції МОП з питань регулювання ринку праці;
- механізм впливу глобалізації на зайнятість і соціально-трудова відносина;
- напрями інтеграції України в світовий ринок праці.

За підсумками вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні **вміти:**

- сегментувати міжнародний ринок праці за різними ознаками: територіальний та професійний підхід; кількісне співвідношення покупців та продавців товару “робоча сила”; умови конкуренції тощо;
- використовувати сучасне трудове законодавство на ринку праці України;
- аналізувати співвідношення попиту та пропозиції робочої сили і

розробляти пропозиції щодо впливу на зміну цього співвідношення;

- аналізувати зайнятість населення по галузях і сферах народного господарства, формах власності; продуктивності і рівня оплати праці, використання робочого часу, обсягів прихованого безробіття, процесів вивільнення робочої сили.

- використовувати методи дослідження ринку праці: статистичні, демографічні, соціологічні, економіко-математичні, балансовий, моделювання, графічні тощо;

- прогнозувати обсяги і структуру попиту на робочу силу;

- аналізувати структуру зайнятості та безробіття на міжнародному ринку праці;

- характеризувати складові елементи механізму регулювання соціально-трудова відносин;

- систематизувати основні функції держави в системі регулювання соціально-трудова відносин;

- застосувати набуті знання в практичній діяльності по реалізації державної політики регулювання міжнародного ринку праці, зокрема зайнятості населення.

Компетентності, якими оволодівають студенти в ході вивчення дисципліни “Міжнародний ринок праці”:

- загальні компетентності: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- фахові компетентності: здатність визначати сегментацію ринку праці, структуру попиту та пропозиції, зайнятості та безробіття.

Програмні результати навчання: визначати попит та пропозицію на ринку праці, аналізувати структуру зайнятості та безробіття.

Міжпредметні зв'язки. Навчальна дисципліна "Міжнародний ринок праці" нерозривно пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як управління трудовим потенціалом, демографія, статистика праці, економіка

праці та економіка праці в організації, макроекономіка, регіональна економіка, міжнародна економіка, управління персоналом, соціологія праці та ін.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

дисципліни

"Міжнародний ринок праці"

№	Назва змістового модуля і теми
<i>Змістовий модуль 1. Змістовий модуль I. Міжнародний ринок праці, його сутність, аналіз розвитку та функціонування</i>	
1.	Міжнародний ринок праці в економічній системі, його сутність і функції
2.	Міжнародна трудова міграція. Роль держави в регулюванні міграційних процесів
3.	Механізм саморегулювання міжнародного ринку праці
4.	Індивідуальна та сукупна пропозиція на міжнародному ринку праці
5.	Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу
6.	Особливості національного ринку праці України. Тенденції розвитку міжнародного ринку праці.
<i>Змістовий модуль 2. Проблеми формування міжнародного ринку праці в сучасних умовах</i>	
7.	Забезпечення зайнятості населення
8.	Безробіття, його форми і причини
9.	Внутрішньофірмовий ринок праці
10.	Гнучкий ринок праці
11.	Правове забезпечення міжнародного ринку праці
12.	Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці
<i>Змістовий модуль 3. Механізм державного регулювання ринку праці</i>	
13.	Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці
14.	Активна і пасивна політики держави на ринку праці

15.	Органи державного впливу на ринок праці
	<i>Змістовий модуль 4. Вплив глобалізації на зайнятість і соціально-трудова відносини</i>
16.	Міжнародна організація праці
17.	Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці в період посилення глобалізації
18.	Сутність і роль глобалізації в розвитку міжнародного ринку праці
19.	Шляхи інтеграції України в світовий ринок праці
Разом годин: 150 год.	

ЗМІСТ

дисципліни

«МІЖНАРОДНИЙ РИНОК ПРАЦІ»

Змістовий модуль 1. Міжнародний ринок праці, його сутність, аналіз розвитку та функціонування

Тема 1. Міжнародний ринок праці в економічній системі, його сутність і функції

Особливості визначення об'єкту ринку праці.

Класичний, неокласичний, кейнсіанський, монетаристський, інституціоналістський та марксистський підходи до аналізу ринку праці.

Поняття «робоча сила». Особливості товару «робоча сила» на ринку праці. Фактори, що характеризують якість робочої сили.

Поняття «ринок праці», «ринок робочої сили» та «ринок робочих місць», «міжнародний ринок праці». Умови виникнення та ефективного функціонування сучасного ринку праці. Ринок праці як підсистема ринкової економічної системи.

Функціональний зв'язок ринку праці з іншими типами ринків за економічним призначенням. Вплив розвитку ринку праці на формування ринкових відносин.

Структура ринку праці, його елементи. Класифікація та сегментація ринку праці за різними ознаками. Первинний і вторинний ринок праці. Функції ринку праці: суспільного поділу праці, інформаційна, посередницька, ціноутворююча, стимулююча, регулююча.

Позитивні та негативні наслідки функціонування міжнародного ринку праці.

Література [1,3,4,5,6,7, 13,15,17,23,28,32]

Тема 2. Міжнародна трудова міграція. Роль держави в регулюванні міграційних процесів

Типи переміщення людей у міжнаціональному просторі залежно від мети.

Відмінності трудової міграції від інших видів переміщення людей. Основні причини виникнення та існування міжнародної трудової міграції. Види міжнародної трудової міграції за періодичністю переміщення, рівнем кваліфікації робочої сили, ступенем легальності та мотивами переміщення.

Організація державного регулювання зайнятості. Розвиток системи інформаційного забезпечення державного регулювання зайнятості. Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності. Міжнародне адміністративно-правове та економічне регулювання міграційних процесів.

Причини формування нелегальної трудової міграції. Позитивні та негативні наслідки міжнародної трудової міграції для країн-імпортерів і країн-експортерів. Регулювання міжнародних міграційних процесів.

Література [11,12,18,20,26,36]

Тема 3. Механізм саморегулювання міжнародного ринку праці.

Теоретичні основи саморегулювання міжнародного ринку праці. Регулююча роль попиту і пропозиції на конкурентному ринку праці. Ціна і вартість робочої сили.

Класичний аналіз ринку праці. Закони «Хікса-Маршала». «Хрест Маршала» як відображення механізму саморегулювання ринку праці.

Класичні моделі ринку праці та особливості їх саморегулювання: чисто конкурентний ринок праці, модель монополії, моделі з врахуванням дії профспілок, модель двосторонньої монополії.

Зарубіжні моделі ринків праці: патерналістська, соціал-демократична, ліберальна, їх основні характеристики.

Література [11,14,26,28,32,36]

Тема 4. Індивідуальна та сукупна пропозиція на міжнародному ринку праці

Складові індивідуальної пропозиції на ринку праці: час роботи, якість

праці та її інтенсивність. Функція корисності. Гранична норма заміни доходу на відпочинок.

Криві байдужості та бюджетна лінія. Гранична норма ринкової заміни. Поняття нетрудового доходу та його вплив на положення бюджетної лінії. Карта байдужості. Класична теорія пропозиції робочого часу. Ефект доходу та ефект заміни. Деякі практичні висновки відносно класичної теорії пропозиції робочого часу.

Законодавче регулювання робочого часу в Україні та в інших країнах. Фактори, що впливають на індивідуальне рішення щодо пропозиції робочого часу. Пропозиція інтенсивності праці та якості робочої сили.

Залежність рівня заробітної плати від рівня освіти. Теорія людського капіталу. Складові рішення про інвестиції в людський капітал. Визначення привабливості капіталовкладень в освіту.

Вузький та широкий підходи до визначення попиту та пропозиції на РП. Поняття сукупної пропозиції робочої сили.

Схема зайнятості робочої сили. Джерела сукупної пропозиції робочої сили. Потоки пропозиції робочої сили. Структурно-функціональний аналіз пропозиції робочої сили.

Поняття «економічно активне», «економічно неактивне населення» і «трудовий потенціал», «людський капітал»

Якісний склад пропозиції робочої сили: за категоріями населення, віком, статтю, професіями, кваліфікацією.

Регіональний аспект пропозиції робочої сили в Україні. Обсяги пропозиції, структура, особливості формування і завдання з регулювання відповідно до попиту на робочу силу в умовах ринкової трансформації економіки України.

Література [11,12,18,20,26,32,35]

Тема 5. Індивідуальний та сукупний попит на робочу силу.

Сутність індивідуального попиту на робочу силу.

Фактори, які впливають на обсяги індивідуального попиту на робочу

силу. Ринок робочих місць. Вимоги робочих місць до якості робочої сили.

Циклічний характер попиту на робочу силу в зв'язку з циклічністю економічного і технічного розвитку. Коротко- та довгостроковий попит на робочу силу.

Свобода підприємництва, економічні інтереси та конкуренція роботодавців за робочу силу як умова функціонування РП.

Гранична продуктивність. Закон граничної віддачі.

Регіонально-галузевий аналіз попиту на робочу силу.

Сукупний попит на міжнародному ринку праці.

Пряма еластичність попиту на робочу силу. Перехресна еластичність попиту на працю. Їх практичне значення.

Література [9,10,11,12,18]

Тема 6. Особливості національного ринку праці України. Тенденції розвитку міжнародного ринку праці

Особливості ринку праці України. Аналіз сучасного стану зайнятості і безробіття в Україні. Особливості та етапи формування ринку праці. Вплив реформування заробітної плати на стан зайнятості і безробіття.

Соціально-демографічні групи населення та їх роль і місце в сфері РП. Економічна і соціальна функція молоді. Причини молодіжного безробіття. Особи середнього віку (30-49 років). Особи передпенсійного віку. Зайнятість пенсіонерів і підлітків. Фактори впливу на рівень зайнятості пенсіонерів та підлітків. Зайнятість жінок і причини їх безробіття та незайнятості.

Особливості структури зайнятості та негативні тенденції в структурі зайнятості населення в Україні. Причини і наслідки цих тенденцій. Напрями державної політики щодо їх подолання.

Проблеми якості робочої сили в Україні. Роль органів державного управління в підвищенні якості робочої сили. Необхідність докорінної зміни і значного посилення підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів. Необхідність підвищення якості загальної і вищої освіти.

Основні характеристики новітніх тенденцій розвитку світового ринку праці. Глобалізація. Посилення міграційних процесів. Розширення використання міжнародних трудових норм. Шляхи спільних дій профспілок різних країн.

Література [31,33,34,36,37]

Змістовий модуль 2. Проблеми формування міжнародного ринку праці в сучасних умовах

Тема 7. Забезпечення зайнятості населення.

Сучасне поняття зайнятості. Комплексність проблеми зайнятості.

Законодавче визначення зайнятості в Україні. Економічна та соціальна сутність зайнятості. Функції зайнятості.

Показники зайнятості.

Концептуальний поділ зайнятості. Класифікація основних форм зайнятості. Продуктивна, ефективна, нерегламентована зайнятість. Принципова основа нелегальної та нерегламентованої форм зайнятості. Економічне і соціальне значення цих форм зайнятості.

Практичні кроки щодо зменшення обсягів нерегламентованої зайнятості.

Основні тенденції у розвитку зайнятості в Україні та їх чинники. Вплив диференціації доходів на зайнятість.

Література [1,13,16,17,18,28,36,38]

Тема 8. Безробіття, його форми і причини.

Сутність безробіття. Економічні і соціальні наслідки безробіття. Основні причини безробіття в Україні. Диференціація безробіття за видами та її практичне значення. Приховане і часткове безробіття та його наслідки. Причини особливої небезпеки для економіки і соціального стану хронічного безробіття. Відмінності у визначенні безробітної особи за Законом України «Про зайнятість населення» та за міжнародними нормами. Хто може бути визнаний безробітним в Україні. Показники безробіття.

Безробіття і макроекономічні показники. Природний рівень безробіття. Безробіття і вільні робочі місця (крива Беверіджа). Безробіття і обсяг ВВП (закон Оукена). Безробіття і інфляція (крива Філіпса). «Вхід» у безробіття. Теорія пошуку роботи.

Основні напрями державних заходів щодо скорочення рівня безробіття. Два можливі підходи держави щодо скорочення безробіття: американський («жорсткий») та шведський («протекціоністський»).

Соціальний захист безробітних. Головні принципи соціального захисту безробітних. Джерела виплати допомоги по безробіттю, умови виплати, терміни виплати, розміри виплати, умови не виплати, компенсації і гарантії при втраті роботи. Пільгові умови працевлаштування, їх практичне застосування.

Література [11,12,18,30,35]

Тема 9. Внутрішньофірмовий ринок праці.

Роль і функції внутрішньофірмового ринку праці в процесах, які відбуваються на сукупному ринку праці. Особливості внутрішньофірмового ринку праці. Регулювання ринку праці в системі соціально-трудоових відносин.

Дисбаланс на внутрішньофірмовому ринку праці. Дефіцит і надлишок робочої сили на внутрішньофірмовому ринку праці. Маркетинг внутрішньофірмового ринку праці. Методи пристосування внутрішньофірмової пропозиції робочої сили до економічних змін. Державні заходи щодо пом'якшення негативних наслідків вивільнення працівників, підтримка вітчизняного товаровиробника. Маркетинг внутрішньофірмового ринку праці його сутність і мета.

Дискримінація на внутрішньофірмовому ринку праці. Види дискримінації. Теоретичні основи дискримінації на ринку праці.

Література [12,14,16,18,25]

Тема 10. Гнучкий ринок праці.

Причини виникнення поняття «гнучкий ринок праці». Поняття гнучкості та жорсткості РП, їх характеристики. Фактори впливу на гнучкість ринку праці.

Зв'язок гнучкості зі вторинним ринком праці.

Заходи щодо посилення гнучкості ринку праці. Проблеми ринкової економіки, які можна розв'язати використанням гнучких форм зайнятості. Гнучкі форми зайнятості та їх роль у державному регулюванні зайнятості. Організаційно-технологічний процес виробництва і стан виробничих відносин як умови застосування гнучких форм зайнятості. Види гнучких форм зайнятості.

Нестандартні режими робочого часу: неповний робочий день та його різновиди, гнучкий робочий рік, стиснутий робочий тиждень, режими гнучкого робочого часу.

Надомна праця. Тимчасовий найм. Форми тимчасового найму. Методи посилення гнучкості витрат на робочу силу. Дотримання принципів трудової моралі на японських підприємствах як засіб досягнення гнучкості витрат на робочу силу.

Активність, мобільність і міграція робочої сили, чинники, які впливають на кожен з перелічених категорій. Основні теорії міграції. Позитиви і негативи трудової міграції.

Література [12,13,14,16,25,26,30]

Тема 11. Правове забезпечення міжнародного ринку праці.

Права громадян України та іноземці в Україні щодо зайнятості і соціального захисту, які викладені в Конституції України у статтях 24, 26, 36, 39, 40, 42, 43, 44 і 46.

Закон України «Про зайнятість населення», причини його багаторазового коригування, відповідність міжнародним нормам. Виключне право громадян розпоряджатися своїми здібностями до праці, відповідальність держави за створення умов для реалізації прав громадян на працю. Підходяща робота. Додаткові гарантії зайнятості для окремих категорій населення. Компенсації і гарантії при втраті роботи.

Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування

на випадок безробіття». Принципи страхування. Суб'єкти страхування. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, джерела його утворення. Обчислення страхового стажу. Розміри допомоги по безробіттю та часткового безробіття. Допомога в період професійної підготовки. Дотації роботодавцю на створення нових робочих місць. Забезпеченість незастрахованих осіб.

Контроль за додержанням законодавства України про зайнятість населення.

Профспілки на ринку праці. Поняття профспілок. Нормативно-правове регулювання їх діяльності. Структура та функції профспілок України. Профспілки на ринку праці Інші нормативні документи, які регулюють зайнятість населення і безробіття, котрі затверджені Кабінетом Міністрів України.

Форми міжнародних норм зайнятості і соціального захисту. Умови їх дійсності на національних рівнях. Конвенція МОП стосовно зайнятості, безробіття та соціального захисту, які ратифіковані Україною.

Застосування міжнародних норм, які регулюють зайнятість безробіття та соціальний захист в Україні.

Сутність основних Конвенцій МОП, які регулюють зайнятості, безробіття та соціальний захист, а саме: Конвенція №№ 2, 29,44,59,88,95,96, 102, 111, 122, 131, 142, 154,159,160,168.

Міжнародні правові документи, що регулюють рух робочої сили.

Література [1,2,3,4,5,6,7,8,9,10]

Тема 12. Інформаційно-аналітичне і наукове забезпечення ринку праці.

Еволюція інформаційного забезпечення ринку праці в Україні. Комп'ютеризація інформаційно-аналітичного процесу в державній службі зайнятості.

Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності.

Методи інформаційного забезпечення ринку праці. Державна (адміністративна) статистична звітність, сфера її застосування, переваги і недоліки. Вибіркове обстеження домогосподарств з питань економічної активності населення. Метод вибірових перевірок суб'єктів господарювання державною службою зайнятості. Дані перепису населення.

Наукове забезпечення державного регулювання зайнятості населення в Україні. Наукові установи України, які займаються проблемами ринку праці та зайнятості.

Моніторинг зайнятості. Теоретико-методологічний аналіз проблем зайнятості. Прогнозування основних тенденцій на ринку праці.

Література [16,22,23,27,28]

Змістовий модуль 3. Механізм державного регулювання ринку праці

Тема 13. Методи регулювання і ресурсне забезпечення ринку праці.

Єдність економічних, правових і організаційних методів регулювання РП. Сучасні теорії впливу на РП. Використання ринкового механізму в справі державного регулювання зайнятості. Вплив на зайнятість виробництва суспільних благ, а також трансфертів, субсидій і податків.

Державний фонд сприяння зайнятості населення (ДФСЗН). Джерела його утворення і напрями витрат, підпорядкування, переваги і недоліки. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (Фонд). Управління Фондом. Контроль за діяльністю Фонду. Джерела створення Фонду і напрями витрат. Переваги Фонду у порівнянні з ДФСЗН.

Інші джерела фінансування державного регулювання зайнятості фінансування створення додаткових робочих місць, громадських робіт, професійної підготовки кадрів на підприємствах.

Література [11,16]

Тема 14. Активна і пасивна політики держави на ринку праці

Сутність активної і пасивної політики держави в галузі зайнятості.

Активні заходи держави на ринку праці і джерела їх здійснення. Профорієнтація, профпідготовка, перекваліфікація і підвищення кваліфікації персоналу в системі активних заходів, їх роль і недоліки, які мають місце в Україні.

Роль громадських робіт у заходах по запобіганню безробіттю. Розширення сфери докладання праці за рахунок введення в дію нових робочих місць та поширення гнучких форм зайнятості. Державне сприяння само зайнятості. Територія пріоритетного розвитку – визначення, статус, суб'єкти.

Сутність і вплив на зайнятість пасивних методів в умовах України.

Раціональне співвідношення витрат на активні і пасивні заходи. Трудова активність, трудова мобільність і міграція населення.

Державна і регіональна програма зайнятості. Їх розробка, узгодження, схвалення, моніторинг виконання, недоліки в практичній реалізації.

Література [11,12,13,14,15,18,23,24]

Тема 15. Органи державного впливу на ринок праці

Функції держави на ринку праці. Склад державних органів регулювання РП. Інфраструктура РП, її мета і функції. Міністерство праці і соціальної політики України - його функції, права і обов'язки в галузі зайнятості і соціального захисту безробітних, методи впливу на попит і пропозицію праці, взаємодія з іншими органами державного управління.

Система державної служби зайнятості (ДСЗ) як головна складова інфраструктури ринку праці. Функції, права, обов'язки ДСЗ, чим вони визначаються. Структура та статус ДСЗ. Міжнародні принципи, на яких базується діяльність ДСЗ. Взаємодія ДСЗ з іншими органами державно, влади і суб'єктами інфраструктури ринку праці та підприємствами. Кадри системи ДСЗ, їх підготовка та підвищення кваліфікації. Оцінка ефективності роботи системи ДСЗ та показники її діяльності.

Профспілки - головний суб'єкт соціального партнерства. Функції профспілок і першочергові завдання. Профспілки і соціально-трудова

відносини. Вплив профспілок на зайнятість і заробітну плату. Профспілки і страйк. Моделі колективних переговорів і страйку.

Підприємці та їх спілка на ринку праці, види роль і функції. Спілки підприємців України.

Література [11,12,14,15,16,32]

Змістовий модуль 4. Вплив глобалізації на зайнятість і соціально-трудова відносини

Тема 16. Міжнародна організація праці

Міжнародна організація праці (МОП) – координатор міжнародного співробітництва. Мета і завдання створення Міжнародної організації праці. Керівні органи Міжнародної організації праці. Методи роботи Міжнародної організації праці. Адміністративна рада: її функції. Міжнародне бюро праці: права і обов'язки.

Основні конвенції Міжнародної організації праці з питань регулювання ринку праці. Рекомендації № 57 (1937 р.) щодо професійного навчання.; Конвенція № 142 (1975 р.) і Рекомендації № 150 про розвиток людських ресурсів. Конвенція № 26 і Рекомендації № 30 (1928 р.) про створення та застосування процедури встановлення мінімальної заробітної плати. Конвенція № 87 (1948 р.) про свободу асоціацій та захист права на організацію. Конвенція № 98 (1949 р.) про застосування принципів права на організацію та на проведення колективних переговорів. Конвенція № 100 (1951 р.) про однакову винагороду, що стверджує принцип рівної винагороди чоловікам і жінкам за працю. Конвенція № 105 (1957 р.) про скасування примусової праці. Конвенція № 111 (1958 р.) про дискримінацію в галузі праці та зайнятості за ознаками раси, статі, кольору шкіри, релігії, політичних переконань, національного або соціального походження та ін.

Підвищення ролі МОП у період посилення глобалізації у сфері зайнятості, безробіття, соціального захисту.

Література [11,12,14,15,16,32]

Тема 17. Міжнародне співробітництво та інтеграція у світовий ринок праці в період посилення глобалізації.

Сутність економічної глобалізації. Глобалізація – об'єктивний і необхідний процес. Внесення глобалізацією корективів у нерівномірність економічного розвитку. Глобалізація і загострення міжнародної конкуренції. Національна держава – самостійна макросистема і суб'єкт загальносвітових відносин.

Глобалізація та її вплив на РП. Зміни соціально-трудова відносин. Глобалізація і доходи працюючих. Намагання роботодавців знижувати заробітну плату. Проблематичність принципу «однакові оплати за однакою працю». Загроза регулюванню ринку праці і децентралізації колективних переговорів.

Міжнародна організація праці (МОП) – координатор міжнародного співробітництва. Її цілі, завдання, органи, методи роботи. Підвищення ролі МОП у період посилення глобалізації у сфері зайнятості, безробіття, соціального захисту.

Стан інтеграції України у міжнародний РП. Робоча сила України за кордоном: чисельність, оплата праці, умови праці й перебування. Захист національного ринку праці від негативних наслідків глобалізації.

Література [17,29,30,31,38]

Тема 18. Сутність і роль глобалізації в розвитку міжнародного ринку праці

Сутність глобалізації як процесу. Чинники розвитку глобалізації. Роль глобалізації у розвитку світової цивілізації. Теорема Стопера — Самюельсона. Переваги економічної глобалізації. Потенційні проблеми та негативні наслідки глобалізації. Механізм впливу глобалізації на національний ринок праці та розвиток міжнародного ринку праці.

Вплив науково-технічного прогресу на ринок праці. Роль

міжнародних/транснаціональних корпорацій у глобалізації. Високі темпи науково-технічного прогресу в галузі високих технологій як головний чинник, який сприяє розвитку міжнародних/транснаціональних корпорацій. Наслідки впливу діяльності транснаціональних корпорацій на території України, на національний ринок праці країни. Наслідки впливу поширення інформаційно-комунікаційних технологій на ринок праці України.

Регіоналізація економіки. Суперечливі наслідки мобільності робочої сили та інтенсифікації міграційних процесів. Соціальна політика країн. Посилення позицій держави у виробленні та реалізації політики зайнятості. Політика трудового протекціонізму. Посилююча роль держави в регулюванні економічних процесів. Соціальне партнерство.

Діяльність Міжнародної організації праці щодо запобігання негативних наслідків глобалізації в галузі соціально-трудоких відносин.

Література [3; 4; 8; 9; 14]

Тема 19. Шляхи інтеграції України в світовий ринок праці

Сучасний стан інтеграції України у міжнародний ринок праці. Робоча сила України за кордоном: чисельність, оплата праці, умови праці й перебування.

Прогнози та перспективи розвитку інтеграції України у міжнародний ринок праці. Дослідження процесів трудової міграції. Міжнародна міграція робочої сили (або трудова міграція) як одна із форм міжнародних економічних відносин. Причини посилення міжнародної трудової міграції населення.

Можливі канали припливу іммігрантів.

Розподіл країн світу на групи в залежності від трудового потенціалу. Захист національного міжнародному ринку праці від негативних наслідків глобалізації.

Характеристика економічних реалій в Україні. Місце національного ринку праці України у світовому ринку. Ринок праці країн СНД. Формування механізму перерозподілу робочої сили.

Вступ України до СОТ: наслідки для національного ринку праці.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи — поглибити та розширити спектр знань в галузі аналізу тенденцій міжнародного ринку праці на основі визначення та аналізу його проблемних аспектів, а також сформуванню вміння самостійно працювати з навчальною спеціальною літературою, законодавчими актами і статистичними матеріалами.

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Ш, Щ	9
Ю, Я	10

Контрольна робота повинна мати обсяг не менше 15-ти сторінок тексту (комп'ютерний набір - 14-й кегль, 1,5 інтервал, шрифт Times New Roman). Всі сторінки, окрім титульної, мають бути пронумеровані. Обов'язковою умовою написання роботи є зміст, що містить питання завдання із зазначенням сторінок, вступ та висновки, які повинні відображати власне ставлення студента до матеріалу, який вивчається, безпосередньо відповіді на питання без

розриву сторінки та з зазначенням посилань на літературні джерела, а також список використаної літератури, який має містити не менше 10 джерел.

Варіанти контрольних робіт

Варіант 1

1. Дайте повну відповідь на питання: Охарактеризуйте процес становлення міжнародного ринку праці.

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) добровільне безробіття;
- б) первинна професійна підготовка;
- в) глобальна зайнятість.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Сукупність правових, організаційних та економічних заходів, які проводить держава з метою зниження рівня безробіття — це:

- а) активна політика зайнятості;
- б) пасивна політика зайнятості;
- в) державне регулювання зайнятості;
- г) інфраструктура ринку праці.

2. Визначення жорсткості чи гнучкості ринку праці проводиться за такими аспектами:

- а) витрати на робочу силу;
- б) форми зайнятості та режими робочого часу;
- в) рівень впливу профспілок та держави на ринок праці;
- г) професійна та географічна мобільність робочої сили.

3. До інфраструктури ринку праці відносять:

а) державні органи управління ринком праці країни національного, регіонального та місцевого рівня;

б) недержавні заклади сприяння зайнятості, кадрові та профспілкові служби господарюючих суб'єктів країни, громадські організації;

- в) законодавчо-нормативна база функціонування ринку праці;
- г) система норм та методів регулювання ринку праці.

4. Практичне завдання.

Розрахуйте згідно з законом Оукена відставання фактичного обсягу ВВП від реального, якщо фактичний рівень безробіття перевищує природний рівень на 4,8%.

Варіант 2

1. Дайте повну відповідь на питання: Які види міжнародної трудової міграції Вам відомі? Дайте характеристику.

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) видима неповна зайнятість;
- б) фрикційне безробіття;
- в) перепідготовка.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Сукупність заходів, які направлені на згладжування негативних наслідків безробіття: грошова допомога безробітним і членам їх сімей, пільги, передбачає:

- а) активна політика зайнятості;
- б) пасивна політика зайнятості;
- в) державне регулювання зайнятості;
- г) інфраструктура ринку праці.

2. Ув'язку заробітної плати з результатами діяльності підприємства, з особистими досягненнями працівників передбачає:

- а) мікроекономічна гнучкість;
- б) професійна мобільність;
- в) географічна мобільність;
- г) макроекономічна гнучкість.

3. Основною задачею інфраструктури ринку праці є:

а) забезпечення підвищення гнучкості та ефективності функціонування ринку праці;

б) розповсюдження інформації, яка, по-перше, забезпечить скорочення часу пошуку вакансій безробітними і необхідних працівників підприємствами, по-друге, сприятиме найму роботодавцями працівників, що відповідають їх вимогам, по-третє, яка б до зволила працівникам знайти робоче місце з відповідними умовами праці і задовольняючим їх рівнем заробітної плати;

в) професійне консультування і навчання безробітних новим професіям та спеціальностям;

г) розвиток і раціоналізація фінансування заходів щодо цілеспрямованого розвитку ринку праці і підвищення рівня продуктивної зайнятості населення.

4. Практичне завдання.

Із 80 млн. осіб, що мали роботу, було звільнено 0,3 млн. осіб; із 9 млн. осіб безробітних 0,5 млн. припинили пошук роботи. Визначте:

а) кількість зайнятих;

б) кількість безробітних та рівень безробіття.

Варіант 3

1. Дайте повну відповідь на питання: Що робить уряд щоб скоротити чисельність бажаючих працювати за кордоном?

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

а) пропозиція праці;

б) циклічне безробіття;

в) підвищення кваліфікації

3. Виберіть правильну відповідь.

1.Забезпечення зайнятості практично всіх трудящих шляхом утворення робочих місць в державному секторі середніми умовами оплати праці передбачає:

а) Європейська модель;

- б) Скандинавська модель;
- в) Американська модель;
- г) Українська модель.

2. Взаємозамінність працівників у періоди «пікових» навантажень, відпусток, хвороб, що дозволяє виконувати кілька видів робіт протягом робочого дня, знижуючи при цьому монотонність роботи і підвищуючи інтерес до неї, передбачає:

- а) гнучкість форм праці;
- б) професійна мобільність;
- в) географічна мобільність;
- г) міжрегіональна мобільність.

3. За підготовку та прийняття законодавчих актів з формування та регулювання ринку праці відповідає:

- а) законодавча вітка влади, представлена Верховною Радою України;
- б) виконавча влада, представлена в Україні Кабінетом Міністрів України;
- в) судові органи влади, до яких належать Конституційний, Верховний та Арбітражний суди, а також Міністерство юстиції;
- г) регіональні ланки системи управління ринком праці.

4. Практичне завдання.

Відомо, що населення країни складає 600 тис. чол., з них 120 тис. чол. - діти до 16 років, 150 тис. чол. вибули зі складу робочої сили; безробітні – 33 тис. чол. Розрахуйте :

- а) чисельність працездатного населення;
- б) офіційний рівень безробіття.

Варіант 4

1. Дайте повну відповідь на питання: Як на Вашу думку глобалізація пов'язана з міграцією?

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) самозайнятість населення;
- б) пасивна політика держави на РП;
- в) трудова мобільність.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Орієнтується на утворення робочих місць для значної частини економічно активного населення, які не потребують високої продуктивності:

- а) Європейська модель;
- б) Скандинавська модель;
- в) Американська модель;
- г) Українська модель.

2. Під макроекономічною гнучкістю розуміють зміни заробітної плати залежно від динаміки таких показників, як:

- а) ВВП;
- б) рівень зайнятості;
- в) інфляція;
- г) рівень вивільнення працівників на підприємстві.

3. Аналіз і регулювання ринку праці, розробка політики зайнятості, вивчення й прогнозування міграції населення та соціальних проблем зайнятості — одна із основних сфер діяльності:

- а) Міністерства праці та соціальної політики України;
- б) Державної служби зайнятості;
- в) Кабінету Міністрів України;
- г) професійних спілок.

4. Практичне завдання.

Визначте без урахування інфляції у порівнянні – чи вигідно молодій людині інвестувати в освіту за таких умов:

I. Із 17 років людина вступила до університету, а в 22 роки його закінчила, сплачуючи щороку за навчання 5600 грн.; після цього працювала до 65 років починаючи із заробітної плати 2400 грн. на місяць зі зростанням

заробітку кожні 5 років на 30% у зв'язку з просуванням по службі.

II. Людина вирішила не навчатись, із 17 років почала працювати і працювала до 65 років із середньомісячною заробітною платою 1000 грн., яка зростала у зв'язку з підвищенням кваліфікації в перші 5 років на 5%, а далі кожні 5 років на 10%.

Варіант 5

1. Дайте повну відповідь на питання: Вкажіть основні проблеми сучасної міграції населення України?

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) економічне безробіття;
- б) трудова активність населення;
- в) причини безробіття.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Безробіття, пов'язане з тим, що іноді надмірні соціальні виплати, запровадження гарантованого мінімуму заробітної плати, недосконалість податкової системи тощо призводять до того, що деяка частина працездатного населення не поспішає працевлаштовуватись, збільшуючи тим самим загальну кількість безробітних:

- а) фрикційне безробіття;
- б) інституціональне безробіття;
- в) структурне безробіття;
- г) циклічне безробіття.

2. Більш привабливими є комбінації дохід-дозвілля, розташовані на карті кривих байдужості:

- а) на початку координат;
- б) на кривій байдужості, розташованій якомога ближче до початку координат;
- в) на кривій байдужості, розташованій якомога далі від початку координат;

г) між початком координат і кривими байдужості.

3. Закон пропозиції праці відображає взаємозв'язок між пропозицією праці та:

- а) кількістю продавців на ринку праці;
- б) рівнем заробітної плати;
- в) діяльністю на ринку праці профспілок;
- г)напрямом міграції населення.

4. Практичне завдання.

Чисельність населення країни становить 50,8 млн. осіб, з них учнів і студентів – 14,6; пенсіонерів – 11,8; осіб, що ведуть домашнє господарство – 1,6; осіб, котрі не мають необхідності працювати – 5,6 млн. осіб. Визначте рівень економічної активності населення.

Варіант 6

1. **1. Дайте повну відповідь на питання:** Які нормативні документи були прийняті стосовно регулювання процесів міграції? Яким Ви бачите шлях скорочення трудової міграції з України?.

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) неповна зайнятість;
- б) активні заходи державної політики;
- в) трудова мотивація.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Згідно із класичною теорією, причиною безробіття є:
- а) перевищення ставки заробітної плати над її рівноважним рівнем;
 - б) перевищення попиту на працю над пропозицією праці;
 - в) врівноваження попиту і пропозиції праці;
 - г)відсутність попиту на працю.

2. Громадські роботи проводяться:

- а) Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування;
- б) Державним центром зайнятості;
- в) Міністерством праці та соціальної політики;
- г) обласними державними адміністраціями.

3. Кількість праці, що може бути куплена при певній ціні праці та у визначений час — це:

- а) потреба в праці;
- б) пропозиція праці;
- в) працездатність суспільства;
- г) попит на працю.

4. Практичне завдання.

Розрахуйте оптимальну кількість прийнятих робітників на фірму, яка збирає комп'ютери. У розрахунках слід прийняти, що витрати фірми становить лише заробітна плата робітників. Ціна збирання одного комп'ютера 1000 грн. Місячна заробітна плата одного робітника 980 грн.

Зміну виробництва комп'ютерів подано в таблиці:

Чисельність робітників, осіб	1	2	3	4	5	6	7
Кількість комп'ютерів, шт.	12	20	26	30	32	33	33

Варіант 7

1. Дайте повну відповідь на питання: Які на Ваш погляд найбільш вагомими міжнародні правові документи стосовно регулювання міжнародного ринку праці? Які Конвенції і Рекомендації МОП Україна ратифікувала?

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) невидима неповна зайнятість;
- б) сезонне безробіття;
- в) трудова міграція.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. До безробітних, за методологією МОП відносяться особи, які одночасно відповідали таким характеристикам:

а) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 2-х найближчих тижнів;

б) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 2-х найближчих тижнів;

в) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню; були готові приступити до роботи впродовж 4-х найближчих тижнів;

г) не мали роботи (прибуткового заняття); активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 2-х тижнів, що передували опитуванню.

2. Вторинна зайнятість включає:

- а) сумісництво;
- б) діяльність за контрактом, замовленням;
- в) репетиторство, приватні уроки;
- г) самозайнятість.

3. До недержавних організацій, що забезпечують формування та розвиток ринку праці відносяться:

- а) кадрові агентства;
- б) трудові колективи;
- в) профспілки підприємств;
- г) регіональні органи управління.

4. Практичне завдання.

В якому випадку підприємцю вигідніше наймати робітників: коли крива попиту на робочу силу крута чи коли вона положиста? Доведіть свої висновки графічно.

Варіант 8

1. Дайте повну відповідь на питання: Чим відрізняється міжнародний ринок праці від національного?

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) вимушена неповна зайнятість;
- б) приховане безробіття;
- в) основні функції міжнародної трудової міграції.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Відповідно до Закону України «Про зайнятість населення» до зареєстрованих безробітних належать:

а) працездатні громадяни працездатного віку, які не мають заробітку чи інших передбачених законодавством доходів, зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи;

б) працездатні громадяни, які не мають заробітку чи інших передбачених законодавством доходів, зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до неї;

в) громадяни працездатного віку, які не мають заробітку чи інших передбачених законодавством доходів, зареєстровані у державній службі зайнятості як такі, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи;

г) громадяни працездатного віку, які не мають заробітку чи інших передбачених законодавством доходів, що шукають роботу, готові та здатні приступити до підходящої роботи;

2. Напрями політики зайнятості визначаються:

- а) Конституцією України;
- б) Законом України «Про зайнятість населення»;
- в) Державною програмою зайнятості населення;
- г) нормативно-методичним забезпеченням.

3. Центральним органом виконавчої влади з питань регулювання ринку праці є:

- а) Міністерство праці та соціальної політики України;
- б) Державна служба зайнятості;
- в) Кабінет Міністрів України;
- г) професійні спілки.

4. Практичне завдання.

Використовуючи дані розрахуйте: величину робочої сили; офіційний рівень безробіття. Населення складає 246113 тис.осіб. Особи до 16 років, та особи, що знаходяться в психіатричних лікарнях та виправних закладах: 61500; особи, що вибули зі складу робочої сили – 62944.

Варіант 9

1. Дайте повну відповідь на питання: В чому на Вашу думку полягає вплив науково-технічного прогресу на світовий ринок праці.

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) зайнятість;
- б) нестандартна (альтернативна) зайнятість;
- в) оплачувані громадські роботи.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. Спробу математичними розрахунками визначити вплив безробіття на обсяги валового національного продукту країни зробив американський вчений:

- а) Адам Сміт;
- б) Альфред Маслоу;
- в) Артур Оукен;

г) Давід Рікардо.

2. До безробітних за методологією МОП відносяться особи віком 15—70 років (zareєстровані та незареєстровані в державній службі зайнятості), які одночасно відповідають таким основним умовам:

а) не мали роботи (прибуткового заняття);

б) активно шукали роботу або намагались організувати власну справу впродовж останніх 4-х тижнів, що передували опитуванню, тобто робили конкретні кроки протягом останніх чотирьох тижнів з метою знайти оплачувану роботу за наймом чи на власному підприємстві;

в) були готові приступити до роботи впродовж 2-х найближчих тижнів, тобто почати працювати за плату за наймом або на власному підприємстві;

г) є працездатними за віком та станом здоров'я.

3. Напрями політики зайнятості визначаються:

а) Конституцією України;

б) Законом України «Про зайнятість населення»;

в) Державною програмою зайнятості населення;

г) нормативно-методичним забезпеченням.

4. Практичне завдання.

Побудуйте криву попиту на робочу силу певного ринку праці за наступними даними шкали попиту:

Погодинна ставка заробітної плати, грн.	13	9	6	5,7	3,8
Кількість зайнятих, осіб	100	200	400	650	900

Функцією чого є попит на робочу силу?

Які нецінові чинники впливають на попит на робочу силу на ринку праці?

Варіант 10

1. Дайте повну відповідь на питання: Світові моделі ринку праці: загальна характеристика.

2. Розкрийте зміст наступних категорій.

- а) концепції зайнятості;
- б) «природний» рівень безробіття;
- в) регламентована зайнятість.

3. Виберіть правильну відповідь.

1. До добровільного безробіття відносять:

- а) фрикційне та інституційне безробіття;
- б) технологічне та структурне безробіття;
- в) конверсійне безробіття;
- г) маржинальне та молодіжне безробіття.

2. Комплекс галузей господарства, обслуговуючих виробництво, включаючи будівництво доріг, каналів, водосховищ, портів, мостів, аеродромів, складів, енергетичних господарств, транспорт, зв'язок, водозабезпечення та каналізацію, освіту, науку, охорону здоров'я — це:

- а) інфраструктура;
- б) виробнича інфраструктура;
- в) соціальна інфраструктура;
- г) інфраструктура ринку праці.

3. Нестандартні організаційні форми зайнятості включають такі форми зайнятості, як:

- а) надомна праця;
- б) тимчасові працівники;
- в) громадські роботи;
- г) вторинна зайнятість.

4. Практичне завдання.

Побудуйте криву пропозиції робочої сили за наступними даними шкали пропозиції:

Погодинна ставка заробітної плати, грн.	3,8	4,2	5	7	10
Кількість зайнятих, осіб.	200	400	580	800	1000

Функцією чого є пропозиція робочої сили?

Які нецінові чинники впливають на пропозицію робочої сили на ринку праці?

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Сутність і визначення міжнародного ринку праці.

2. Основні тенденції розвитку міжнародного ринку праці.

3. Механізм саморегулювання на ринку праці.

4. Міграційні процеси та їх вплив на формування ринку праці. Основні причини виникнення та існування міжнародної трудової міграції.

5. Типи переміщення людей у міжнаціональному просторі залежно від мети. Відмінності трудової міграції від інших видів переміщення людей.

6. Види міжнародної трудової міграції за періодичністю переміщення, за рівнем кваліфікації робочої сили, за ступенем легальності та мотивами переміщення.

10. Хвилі міжнародної трудової міграції та їх особливості. Фази міграційного циклу.

11. Вплив міграції робочої сили на економіку окремих країн.

12. Розвиток системи інформаційного забезпечення державного регулювання зайнятості.

13. Міжнародні норми адміністративної статистичної звітності.

14. Міжнародне адміністративно-правове та економічне регулювання міграційних процесів.

15. Причини формування нелегальної трудової міграції.

16. Інтелектуальна еміграція з країн СНД.

17. Позитивні та негативні наслідки міжнародної трудової міграції для країн-імпортерів і країн-експортерів.

18. Регулювання міжнародних міграційних процесів. Форми державного регулювання міграції.

19. Принципи оптимального входження в процеси міжнародної міграції.

20. Чому в сучасному світі в різних країнах здійснюється активна політика державного регулювання міграції робочої сили?

21. Що таке "економічна свобода людини"? Чим вона визначається? Які основні ознаки економічної активності людини?

22. Основні принципи політики України на ринку праці.

23. Динаміка і структура безробіття в Україні.

24. Державна політика щодо соціального захисту безробітних.

25. Теорія двоїстості ринку праці та її практичне значення.

26. Що означає цивілізоване входження країни в міжнародний ринок праці?

27. Підвищення ефективності зайнятості населення і раціоналізація її структури.

28. Мета і завдання створення Міжнародної організації праці.

29. Керівні органи Міжнародної організації праці. Адміністративна рада: її функції.

30. Міжнародне бюро праці: права і обов'язки.

31. Основні конвенції Міжнародної організації праці з питань регулювання ринку праці. Хартія соціальних прав і гарантій.

32. Сутність глобалізації як процесу. Чинники розвитку глобалізації.

33. Роль глобалізації у розвитку світової цивілізації. Переваги економічної глобалізації.

34. Потенційні проблеми та негативні наслідки глобалізації.

35. Вплив глобалізації на розвиток міжнародного ринку праці.

36. Регіоналізація економіки.

37. Суперечливі наслідки мобільності робочої сили та інтенсифікації міграційних процесів.

38. Основні напрямки державної соціальної політики країн.

39. Економічний цикл і ситуація на ринку праці.

40. Посилення позицій держави у виробленні та реалізації політики зайнятості.

41. Політика трудового протекціонізму.

- 42.Посилююча роль держави в регулюванні економічних процесів.
- 43.Ринок праці та безробіття. Соціальні гарантії праці.
- 44.Соціальне партнерство.
- 45.Формування механізму перерозподілу робочої сили.
- 46.Національні та регіональні ринки робочої сили Східної Європи.
- 47.Національні та регіональні ринки робочої сили Західної Європи.
- 48.Діяльність Міжнародної організації праці щодо запобігання негативних наслідків глобалізації в галузі соціально-трудо­вих відносин.
- 49.Місце національного ринку праці України у світовому ринку.
- 50.Вступ України до СОТ: наслідки для національного ринку праці.
- 51.Ринок праці країн СНД.
- 52.Вплив глобалізації на ринок праці України.
- 53.Соціально-економічна структура ринку праці.
- 54.Типи і види ринків праці.
- 55.Функції ринку праці.
- 56.Кон'юнктура ринку праці та його особливості.
- 57.Закони Хікса-Маршала.
- 58.Інституціональний механізм функціонування ринку праці.
- 59.Індивідуальний і сукупний попит на робочу силу.
- 60.Пряма еластичність попиту на робочу силу по заробітній платі та її практичне значення.
- 61.Короткостроковий і довгостроковий попити на ринку праці.
- 62.Індивідуальна пропозиція праці за часом. Індивідуальна пропозиція якості та інтенсивності праці, їх зв'язок із заробітною платою.
- 63.Сутність внутрішньофірмового ринку праці, його особливості і внутрішньофірмовий дисбаланс робочої сили.
- 64.Сукупна пропозиція робочої сили, фактори впливу на неї, джерела пропозиції робочої сили.
- 65.Сучасне поняття зайнятості населення.
- 66.Соціально-економічна сутність зайнятості.

67. Законодавче визначення зайнятості. Категорії населення, яке відноситься до зайнятості в Україні.
68. Форми і види зайнятості.
69. Методи регулювання зайнятості.
70. Основні принципи державного регулювання зайнятості (Закон України “Про зайнятість населення”).
71. Конституційні основи регулювання ринку праці.
72. Конкретизація конституційних основ регулювання зайнятості в Законі України “Про зайнятість населення”.
73. Регулювання зайнятості і соціальний захист безробітних в Законі України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”.
74. Сутність безробіття і причини його виникнення.
75. Ціна і вартість робочої сили.
76. Види безробіття і практичне значення диференціації безробіття за видами.
77. Показники зайнятості та безробіття.
78. Соціально-економічна сутність продуктивної, непродуктивної і нерегламентованої зайнятості.
79. Гнучкі форми зайнятості, їх види та умови застосування.
80. Якість робочої сили і людського капіталу.
81. Безробіття і макроекономічні показники (крива Беверіджа, крива Філіпса, закон Оукена), їх практичне значення.
82. Організаційні методи регулювання ринку праці.
83. Інфраструктура ринку праці.
84. Державна служба зайнятості і показники її діяльності.
85. Функції держави на ринку праці. Державна і регіональні програми зайнятості.
86. Основні завдання Міністерства праці і соціальної політики України.

- 87.Виразники соціально-трудо­вих інтересів підприємців, бізнесменів, фермерів на ринку праці.
- 88.Особливості і проблеми професійних спілок України. Моделі переговорів і страйку.
- 89.Аналіз і прогнозування ринку праці. Система показників балансу ринку праці.
- 90.Основні напрями щодо запобігання і скорочення безробіття в Україні.
- 91.Фонд загальнообов'язкового соціального страхування України на випадок безробіття.
- 92.Джерела фінансування всіх програм і заходів регулювання ринку праці (їх утворення і напрями витрат).
- 93.Принципи і конкретні заходи соціального захисту безробітних і членів сімей, які знаходяться на їх утриманні.
- 94.Особливості соціального захисту тих громадян, котрі не здатні на рівних конкурувати на ринку праці.
- 95.Активна і пасивна політика держави на ринку праці. Механізм створення додаткових робочих місць в активній політиці держави.
- 96.Сприяння самозайнятості населення
- 97.Професійна орієнтація, професійна підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації безробітних; громадські роботи.
- 98.Тенденції в структурі зайнятості населення України. Регіональні особливості ринку праці.
- 99.Поняття безробіття. Обчислення рівня зареєстрованого безробіття за методологією Міжнародної організації праці.
- 100.Основні показники обліку кількості працюючих та методи їх обчислення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Нормативно-правові акти:

1. Закон України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI
2. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 року № 1533-III
3. Закон України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» від 5 лютого 1993 року № 2998-XII
4. Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15 вересня 1999 року № 1045-XIV
5. Закон України «Про соціальний діалог в Україні» від 23 грудня 2010 року № 2862-VI
6. Закон України «Про професійний розвиток працівників» від 12 січня 2012 року №4312-VI
7. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку укладення договору про стажування студентів закладів вищої освіти та учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів закладів вищої освіти та учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти на підприємствах, в установах та організаціях» від 16 січня 2013 р. № 20
8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі ваучерів для підтримання конкурентоспроможності осіб на ринку праці» від 20 березня 2013 р. № 207
9. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації громадських та інших робіт тимчасового характеру» від 20 березня 2013 р. № 175
10. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу» від 19 вересня 2018 р. № 792

Основна:

11. Економіка праці та соціально-трудова відносина: підручник / [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та інші]; за наук. ред. д-ра екон. наук проф. А. М. Колота. – К.: КНЕУ, 2009. – 711 с.
12. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудова відносина. – К., МАУП, 2014. – 396 с.
13. Калина А. В. Ринок праці – К.; МАУП, 2013. – 202 с.
14. *Конвенції* и рекомендації / Международ. организация труда: В 2 т. — Женева: МБТ, 1991.
15. Лібанова Е.М. Ринок праці: Навч. посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. - 224 с.
16. Лібанова Е.М. Ринок праці в економічній системі / Е.М. Лібанова, Д.П. Мельничук. – Житомир, 2002. – 260 с.
17. Маршавін Ю.М. Регулювання ринку праці України: теорія і практика системного підходу: моногр. / Ю. М. Маршавін. – К.: Альтепрес, 2011. – 396 с.
18. Оніккієнко В. В. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи: [монографія] / В. В. В. Онікієнко, Л. М. Ємельяненко, Л. Г. Ткаченко. – К.: РВПС України НАН України, 2007. – 286 с.
19. Петюх В. М. Ринок праці : Навч.-метод. посібник / В. М. Петюх. К. : , КНЕУ, 1999. - 128 с.
20. Ринок праці / Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
21. Чернявська О.В. Ринок праці: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. - К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 288 с.

Додаткова:

22. Баланюк Д. Особливості участі України в міжнародному русі робочої сили у контексті глобалізації економічного розвитку / Д. Баланюк // Держава і право: зб. наук. праць. – К., 2008. – Вип. 40.-С. 655-663.
23. Батарєєва Т. О. // Європейська інтеграція України: проблеми та

- перспективи: матеріали I Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Кривий Ріг, 29 жовтня 2008 р.) / за заг. ред. Ю. М. Сафонова, М. О. Дей. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2008. – С. 25 – 27.
24. Думанська Ю. І. Інтеграційні процеси світового ринку праці в Україні. Вісник Хмельницького національного університету 2014. – №5. – Т.1.
25. Заєць М.А. Міжнародна економіка : [навч. посіб. з грифом МОН України] / М.А. Заєць, Ю.Г. Козак. – К. : ЦУЛ, 2013. – 1118 с
26. Карітас України. – офіційний сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://caritas-ua.org/news/2013-05-14-14-18-55/>
27. Климко Г. Н., Нестеренко В. П., Каніщенко Л. О., Чухно А. А. Основи економічної теорії: політ економічний аспект: Підруч. Для студ. екон. спец. вищ. закл. осв. / Григорій Никифорович Климко (ред.), Василь Павлович Нестеренко (ред.). – 2. вид., перероб. і доп. – К.: Вища школа, 1999. – 743 с.
28. Козар В. В. Вплив глобалізації світового ринку праці на ефективність використання трудового потенціалу України / International Journal Technologies in Economy – 2018 – 2(14). – С. 51-59.
29. Мельник І. О., Берднікова О. В. Сучасні тенденції формування ринку праці і зайнятості населення України // Електронне наукове фахове видання “Ефективна економіка”. – №1. – 2018. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/>
30. Мусієнко В. Д. Міграційні процеси трудового потенціалу на ринку праці України в умовах глобалізації / В. Д. Мусієнко, А. Ю. Шахно, Н. А. Молозіна, В. І. Дрібниця // Вісник КЕІ КНЕУ. – 2011. - №3. – С. 41 – 49.
31. Одягайло Б. М. Міжнародна економіка: Навч. посіб. — 2-ге вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2006. — 407 с.
32. Основи економічної теорії : [навч. посібник] / [Ю.Г. Козак, С.С. Шаповал, О.С. Кіро]. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 263 с.
33. Приймак В. Трудова мобільність населення України і регіональні ринки

- праці, Регіональна економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу:http://ird.gov.ua/pe/stattja00_4_1.php].
- 34.Рофе А. И. Рынок труда: : учебное пособие / А. И. Рофе. - М. : МИК, 2003. - 271 с.
- 35.Римар Б. А.До питання гендерної дискримінації на ринку праці. // Держава та регіони. – 2016. - № 4.
- 36.Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Либідь, 2001. – С. 202-217.
- 37.Столярчук Я., Поручник С. Сучасна сегментація та світові тенденції розвитку світового ринку праці / Україна: аспекти праці. – 2014. - № 7 – С. 12-17.
- 38.Чернявська Ю. Б. Економічні важелі механізму державного регулювання ринку праці в Україні / Ю. Б. Чернявська // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. - № 8 (75). – С. 104 – 105.
- 39.Юрчик Г. М. Дискримінація на ринку праці: прояви, вітчизняний і європейський досвід подолання. Сб. праць Національного університету водного господарства та природокористування. – 2016. №6. С. 80-87.
- 40.Labor market / Eurostat – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu>

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни „Міжнародний ринок праці”.....	6
Зміст дисципліни „ Міжнародний ринок праці”.....	8
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	21
Варіанти контрольних робіт.....	22
Питання для самоконтролю.....	35
Список літератури.....	40